

Антуан де Сент-Екзюпери

Малы Принц

В језыку

Меджусловјанском

Превод:

Јан ван Стенберген

Малы Принц

Леону Верту

Прошу дети, же бы ми одпустили, же јесм ову книгу посветил дорастлому. Ја имају к тому важны повод: ов дорастлы јест мој најлепши пријатель на свету. Имају и другы повод: ов дорастлы умеје разумети все, даже книги дља детиј. Имају јешче третъи повод: ов дорастлы живе в Францији, кде он трпи голодом и хладом. И јему потребно јест утешенје. Ако все те поводы не стачет, ја хтел бых посветити ову книгу детету, кторо ов дорастлы некогда был. Всакры дорастлы најпрво был дете. (Але сред ных мало кто о том паметаје.) Поправју затом своје посвеченје:

Леону Верту,

когда он был малы хлапец,

Когда ми было шест лет, увидел јесм раз прелепы образок в книге о пралесу, ктора называла се «Правдиве Поведкы из Природы». На образку была змија боа пожирајуча дикого зверья. Туто јест копија овој рисованкы.

В книге писало се: «Змија боа преголтаје своју жртву в целости, без жуванја. Потом не може двигати се и спи шест месецев, доколе ју не превари.»

Много јесм тогда размыслал о пригодах в джунгли и барвноју оловкоју успел јесм сделати своју прву рисованку. То была моја рисованка нр. 1. Она изгледала тако:

Показал јесм своје мајстровско дело дорастлым и запытал, страши ли јих ова рисованка.

Але они одговорили ми: «Страши? Зачто когоколи имела бы страшити шапка?»

Моја рисованка не изображала шапку. Она изображала змију боа преварьяјучу слона. Тогда нарисовал јесм отворьену змију боа, да бы дорастли могли разумети. Јим всегда треба все објаснити. Моја рисованка нр. 2 изгледала тако:

Сејчас дорастли посоветовали ми, же бых одложил своје рысованкы змиј боа отворьеных или затворьеных, и больше оддал се географији, хисторији, аритметике и граматике. Вот, имајучи шест лет, одставил јесм прелепу кариеру како малъарь.

Онесмелил мене безуспех мојеј рысованкы нр. 1 и мојеј рысованкы нр. 2. Дорастли никогда не разумејут ничто сами, а дльа детиј даванје објасньень целы час јест умарьяјуче.

Затом избрал јесм другу професију и научил се летанју самолетами. Јесм полетал по всех чествах света; и правда, же географија оказала се много употребима дльа мене. Једным возгледом умеју одличити Китај од Аризоны. Ако человек заблуди ночју, така веда јест ценна.

В теченју тутого житја јесм имел множество сустреч с множеством серьезных льудий. Много јесм жил сред дорастлых. Увидел јесм јих из близка. И то не улепшило моје мненје о ных.

Когда стретл јесм когоколи, кто издаваје се разсудны, делал јесм изкус показанја му своју рысованку нр. 1, ктору всегда јесм задрживал. Хтел јесм знати, јест ли та особа заисто разумна. Але ктоколи она не была, она всегда одговарьала ми: «То јест шапка.» Тогда не јесм говорил к ньеј ни о змијах боа, ни о пралесах, ни о звездах. Ја бых снижил се к јеј уравнию. Говорил бых о бриджи, о голфу, о политике и о краватах. И та дорастла особа была бы много задовольена, же познала человека равно разумного.

Затом жил јесм сам, без никого с кым ја могл истинно разговарјати, аж имел јесм нешчестје с својим самолетом в Пустыњи Сахара, шест лет тому назад. Нечто ми се случило в мотору. А тому, же не имел јесм при себе ни механика ни пасажеров, ја јесм приготовил се, же бых сделал ту тежку поправу сам. Была то дља мене квестија житја или смрти: питну воду имел јесм једва на осм дњев.

Првого вечера јесм заснул на песку, тысеч миль од којегоколи насељеного места. Ја был јесм болје изолованы нежели корабокрушенец на плоту в средине океана. Можете себе представити моје удивјенје, когда при зоры пробудил мене дивны маленькы гласок. Он рекл:

«Прошу... нарысуј ми овцу!»

«Что?»

«Нарысуј ми овцу!»

Возскочил јесм на ноги, како бы ударила ме молња. Протрел јесм очи и добро разгледел се. И увидел јесм пренеобычного малого чловечка, кторы погледал на мене уважно. Вот најлепши јегов портрет, кторы позднеје успел јесм нарысовати.

Але моја рысованка очевидно не была тако лепа, како модел. То не јест моја вина. В мојој малбарској кариере онесмелили ме дорастли, когда ми было шест лет, и никогда не јесм научил се рысовати ничто, кроме затворьеных и отворьеных змиј боа.

Затом гледал јесм на то јавјенје очами круглыми од удивјенја. Не забудите, же находил се јесм тысяч миль од којегоколи насельеного места. Једнакоже мој малы чловечек не изгледал ми ни на заблудженого, ни на умирајучего од уморьенја, ни на умирајучего од глада, ни на умирајучего од жедже, ни на умирајучего од страха. Он совсем не изгледал на дете утрачено в середине пустынье, тысяч миль од којегоколи насельеного места. Когда наконец могл јесм говорити, рекл јесм к ньему:

«Але... что-же ты делајеш ту?»

На что он повторил, много спокојно, како бы говорил нечто безмерно важного:

«Прошу... нарысуј ми овцу...»

Когда тајенство јест премного сильно, человек не смеје непослушити. Хоти издавало ми се то безсмыслно, тысяч миль од којегоколи насельеного места и једин влас од смрти, изтегнул јесм из кешени једин лист папира и наливно перо. Але тогда припомнел јесм себе, же ја најболье был учил се географији, хисторији, аритметике и граматике, и поведед јесм малому чловечку (немножко гневно), же не умеју рысовати. Он одговорил:

«То не јест важно. Нарысуј ми овцу.»

Тому же ја никогда не нарысовал был овцу, изделал јесм му једну из двох рысованок, кторе јесм умел. Ону с затворьеноју змијеју боа. И јесм удивил се, когда тој малы чловечек одговарьяје ми:

«Не! Не! Не хочу слона в змији боа. Боа јест много грозна, а слон зајмаје премного места. У мене все јест мало. Мне потребна јест овца. Нарысуј ми овцу.»

Затом нарысовал јесм.

Он гледал уважно, на што рекл:

«Не! Тута јест уже много больна. Изделај ми другу.»

И нарысовал јесм:

Мој пријатељ усмехнул се лагодно и поблажливо:

«Сам видиш... то не јест овца, то јест баран. Имаје рогы...»

Затом јесм поновно изделао своју рысованку.

Але и она была одклонњена, како те предходне.

«Тута јест премного стара. Ја хочу овцу, ктора буде жити долго.»

Сегда моја трпливост скончила се, ибо спешило ми се к разбиранју својего мотора, и начртнул јесм ову рысованку:

И огласил јесм:

«То јест крабка. Овца, каку хочеш, јест внутри.»

К мојему удивјењу обличје мојего младог судје разсветлило се:

«То јест точно така, каку јесм хтел! Мыслиш ли, же тој овци треба буде много травы?»

«Зачто?»

«Тому же у мене все јест целком маленько...»

«Исто буде достаточо. Јесм ти дал совсем маленьку овечку.»

Он наклонил главу над рысованкоју:

«Не јест целком така мала... Позри! Она уснула...»

И тако јесм запознал се с малым принцем.

Треба было ми много времена, да бих сразумел, одкуд он прибыл. Малы принц ставил ми толико пытань, але издавало се, же он никогда не слушаје моје. Допрва случајно изговорене слова помало објавили ми все. Тако, когда он првы раз увидел мој самолет (не буду рисовати свој самолет, дља мене то буде премного сложена рисованка), он спытал ме:

«Что јест то за нечто?»

«То не јест „нечто“. То летаје. То јест самолет. То јест мој самолет.»

И был јесм грды, објасњајучи му, же летају. Тогда он изкрикнул:

«Како! Ты спадл јеси из неба?»

«Да», одговорил јесм скромно.

«Ах! Какое то забавно...»

И малы принц засмејал се гласно, что ме много разгневало. Желажу, же бы лбуди пријели моје нешчестја сериозно. Потом он добавил:

«Значи, ты такоже прибыл јеси из неба! Из којей јеси планеты?»

Тогда засветило ми немножко светла на загадку јегового присуства и сместа јесм го запытал:

«Значи, ты прибыл јеси сде из другој планеты?»

Але он ми не одговорил. Заклонил легко главу, разгледајучи мој самолет:

«То правда, же на тамтом не могл јеси прилетети издалека...»

И он утонул в размысленјах, кторе потрвали долго. Потом он изтегнул из кешени моју овцу и погрузил се в позиранју својего блага.

Можете себе представить, како пробудило моју лубопытност ово полуизвестје о „другых планетах“. Затем усиливал јесм познати о том болье.

«Одкуд ты прибыл јеси, мој малы? Кде јест то „у тебе“? Камо хочеш увести моју овцу?»

Он замыслил се на хвилбу, а потом одговорил:

«Добро, же јеси дал ми ту крабку, ибо ноцју она може служити јей како дом.»

«Очевидно. И ако будеш добры, дам ти такоже вркву, да быс могл ју дньем привезывати. И колик.»

Издавало се, же ово предложенје безпокојило малого принца:

«Привезывати? Какы странны помысл!»

«Але ако не привезеш ју, она појде камоколи и се утрати...»

Мој пријатель поновно прскнул в смех:

«Але камо мыслиш, же она појде?»

«Камоколи. Премо пред собоју...»

Тогда малы принц рекл сериозно:

«То не имаје значенје, у мене все јест тако мало!»

И, може троху смутно, додал:

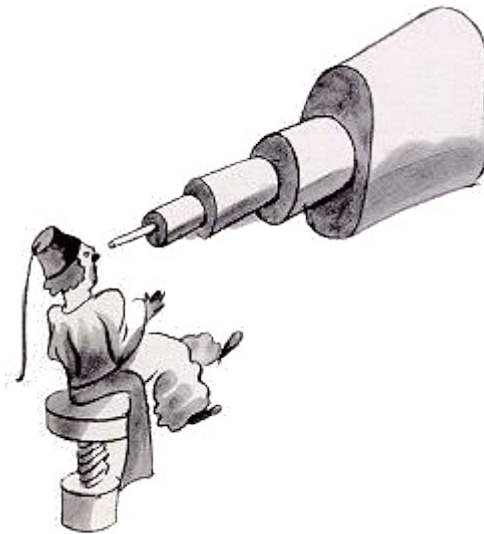
«Идучи премо пред собоју, никто не ујде далеко...»

Тако довел се јесм другу много важну веч: же јегова родна планета јест једва вечша од дома! То не могло ме много удивити. Добро знал јесм, же кроме великих планет, како сут Земја, Јупитер, Марс, Венера, кторе достаи имена, сут јешче соткы другых, кторе понекогда сут тако мале, же даже телескопом тежко јест је угледати. Когда астроном одкрываје таку једну, он вместо имена даваје јеј число. Называје ју на приклад «астероид 3251».

Имел јесм сериозне разлогы мыслити, же планета, одкуд малы принц прибыл, јест астероид Б 612.

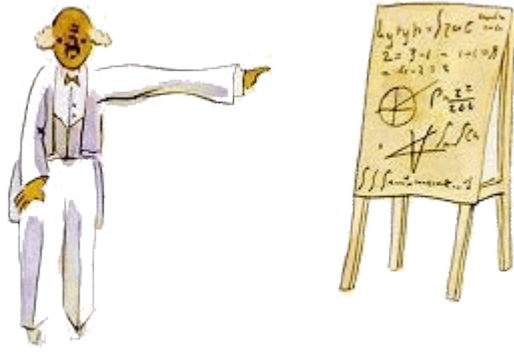
Тој астероид был увидены телескопом само једнократно, в 1909 году од једного турецкого астронома.

Астроном сообщил и доказал своје одкритје на Меджународном астрономичном конгресу. Але никто не уверил му, тому же он носил турецку одеж. Таки сут дорастли.

На шчестје дља репутације астероида Б 612 једин туречскы диктатор наложил својему народу под страхом смрти ношенје европејској одежи. Астроном поновно доказал своје одкритје в 1920 году, одеты в елегантном фраку. И того раза вси согласили се с ным.

Ако разказал јесм вам те подробности о астероиду Б 612 и подал јесм вам јегово число, то јест заради дорастлых. Дорастли лъуди обожајут числа. Ако разказывајете јим о новом пријателъу, они никогда не пытајут о том, что јест најболье сучствено. Они никогда не говорет: «Како звучи јегов глас? Које сут јегове омильене игры? Сбираје ли он мотылы?» Они запытајут: «Колико му јест лет? Колико имаје братов? Колико он важи? Колико зарабатываје јегов отец?» Допрва потом они мнет, же го познали.

Ако говорите дорастлым: «Видел јесм лепы дом из чрвеных цеглин, с геранъами в окнах и голубами на покрыве», они не могут себе представити тој дом. Јим треба казати: «Видел јесм дом за сто тысечев франков». Тогда они изкрикнут: «Кака красота!»

Такоже само, ако бысте јим казали: «Доказ, же малы принц јествовал, јест то, же он был очаровательны, же смејал се, и же хтел овцу. А когда некто хоче овцу, јест то доказ, же он јествује», тогда они покрчили бы раменами и

погледали на вас како на дете. Але ако јим кажете: «Планета одкуд он прибыл јест астероид Б 612», тогда они будут убеджени и далье не будут ставити досадне пытанья.

Такови сут они. Не треба за то срдити се на ных. Дети имајут быти много поблажливе в одношенју к дорастлым.

Але очевидно мы, ктори разумејемо житје, смејемо се над числами! Ја хтел бых започети ту сказку тако, како починајут се бајкы. Ја хтел бых казати:

«Был једин раз малы принц, кторы жил на планете једва вечшеј од нього самого, и кторы много потребовал пријателя...»

Дља тых, ктори разумејут житје, то бы изгледало много правдивеје.

Ибо ја совсем не хочу, же бы моја книга читала се легкомысльно. Много болезно јест дља мене разказыванје тых возпомнень. Уже минуло шест лет одкуд мој пријатель одшел с својеју овцеју. Ако покушају описати го сде, то јест, да бых го не забыл. Смутно јест забыти пријателя. Не всакы чловек имаје пријателя. А ја могл бых стати како дорастли, ктори уже не интересујут се ничим кроме числ.

Зато купил јесм собе крабочку с барвивами и оловкы. Тежко јест в моје лета брати се снова за рысованје, ако никогда не покусило се рысовати нечто ино нежели затворъену змију боа и отворъену змију боа, когда ми было шест лет! Очевидно, постарају се, же бы моје портреты были колико можно верне. Але не јесм совсем уверъены, же успеју. Једна рысованка изходи добро, друга уже не јест сходна. Јесм троху погрешил с растом малого принца: сде јест премного высокы, онде премного малы. Вагају се такоже что се тыче барв јеговој одежи. Затем чртају собе, сде сако, онде онако, добро колико могу.

Наконец ја буду грешити в некојих важнејших подробностях. Але треба ми то опростити. Мој пријатель никогда не објасњал ми ничто. Може он мыслил, же ја јесм такы, како он. Але ја, на жалост, не виджу овцу скроз стены крабок. Може јесм троху како дорастли. Имел јесм постарети.

Всакы день доведат се јесм нешто о јеговој планете, о изјезду, о пути. То приходило много поступно, испадајући случајно из јегових размыслень. Тако јесм третъего днѣа познат драму баобабов.

И поновно было то благодаре овци. Тому же нагло малы принц запытал ме, како бы схватило го тежко сумненје:

«Правда ли, же овце једајут кусты?»

«Да, то јест правда.»

«Ах! Јесм много рад.»

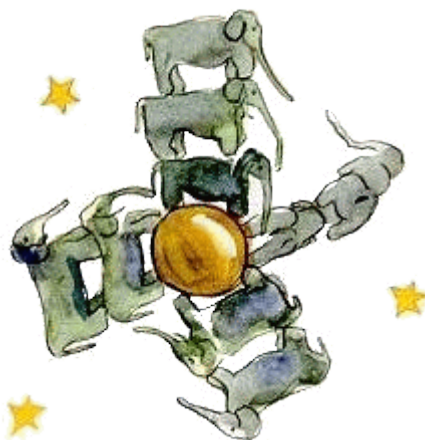
Ја не разумел јесм, зашто јест то тако важно, же овце једајут кусты. Але малы принц добавил:

«И вслед того оне такоже једајут баобабы?»

Указал јесм малому принцу, же баобабы не сут кусты, але древа велике како црквы, и даже ако бы забрал с собоју цело стадо слонов, то стадо не успело бы сјести ниједин баобаб.

Мысль о стаду слонов размешила малого принца:

«Треба бы было јих поставити једного на другом...»

Але зауважил мудро:

«Доколе баобабы не порастут, оне сут мале.»

«Точно тако! Але зашто хочеш, же бы твоје овце једали мале баобабы?»

Сместа ми одговорил: «Ну, добро!», како бы реч шла о нечем саморазумном. И треба ми было поломити главу, да бых сам сразумел тој проблем.

И заисто, на планете малого принца, како на всех других планетах, сут добре растлины и вредне растлины. Вслед того сут добре семена од добрых растлин и вредне семена од вредных растлин. Але семена сут невидиме. Оне спет, скрыте глубоко под земјеју, допока једно сред ных не нападе охота, же бы пробудило се. Тогда оно протегне се и возпусти – најпрво несмело – к солнцу очаровательны, маленькы росток. Јест ли то росток редковкы или розы, тогда нехај расте колико хоче. Але јест ли то вредна растлина, тогда треба ју изрвати с кореньем когда толико ју распознајемо.

Ну, на планете малого принца были страшне семена... именно семена баобаба. Почва планеты была ными заражена. Ако зајмеш се баобабом премного поздно, никогда уже не избавиш се од нього. Он завладне всю планету. Он проврти ју својими кореньями. А јест ли планета премаленька и баобабов јест премного, оне раздерут ју.

«То јест питање дисциплины», рекл ми позднеје малы принц. «Вставши рано, прво приводи се в поредок себе, а потом треба старанно привести в поредок планету. Треба регуларно принудити се к изрывању баобабов, когда

толико одличниш је од розових кустов, тому же младе расткы роз и баобабов сут много собе подобне. Јест то много долгодасна работа, але много легка.»

И једного дња он посочетовал ме, же бых постарал се изделати лепу рысованку, же бы дети на мојей планете добро то појели. «Ако они бы путовали једного дња, то може јим пригодити се. Понекогда можно јест спокојно одложити работу и ничто не стане се. Але в паду баобабов то всегда кончаје се катастрофоју. Знал јесм планету, на кторој жил ленивец. Он не обратил увагу на три мале кусты...»

И тако, сгодно с описом малого принца, нарысовал јесм ову планету. Ја не лубју премолвити морализујучим тоном. Але небезпечност баобабов јест тако мало знана, а ризик дља тых, ктори заблудет на некој астероид јест тако великы, же сего раза делају изкљученје в својей содржаности. И реку: «Дети! Чувајте се баобабов!»

Долго јесм работал над тоју рысованкоју, да бых острегл својих пријательев о грозечеј јим од давна небезпечности, о кторој они – тако само како предже и ја – даже не подзревајут.

Може вы запытајете: «Зачто в тој книге немаје другых, равно величественых рысованок како рысованка баобабов?»

Одговор јест просты: јесм старал се, але не успел. Когда рысовал јесм баобабы, мене надохнула сведомост, же то јест нешто важно и неодложно.

Ах, малы принцу! Помало сразумел јесм твоје смутно мало житје. Долгы час једино одвлеченје была дља тебе сладкост западов солнца. Доведел се јесм ту нову подробност четвртого дња утром, когда јеси ми рекл:

«Ја много лубју запады солнца. Ходимо узрети запад солнца...»

«Але треба чекати...»

«Чекати на что?»

«Чекати доколе солнце не западе.»

Најпрво јеси издавал се много удивјены, а потом засмејал се к себе. И рекл јеси к мне:

«Всегда ја мыслю, же јесм в дому!»

Истинно. Когда в Сјединьеных Штатах јест полдень, мы вси знајемо, же над Францијеју солнце западаје.

Стачило бы појехати до Франције в теченју минуты, же быхмо присутствовали при западу солнца. На жалост, Франција јест много далека. Але на твојеј тако маленькој планете стачило бы пресунути твоје кресло неколико кроков. И огледал быс вечерны сумрак когдаколи ти се хоче...

«Једного дња увидел јесм запад солнца чотыридесет-трикратно!»

А после хвиле јеси додал:

«Знајеш ли... когда человек јест тако смутны, он луби погледати, како
солнце западе...»

«Оного дња, когда јеси огледел четиридесет три западов солнца, был ли
јеси аж тако смутны?»

Але малы принц не одговорил.

Петого днѣа, снова благодаре овци, одкрыл јесм тајну житја малого принца. Изненада, без никакого ввода, он запытал ме, како бы ово пытанје было наследок долгого, молчечего обмыслѣнја јегового проблема:

«Овца – ако једаје кусты, она такоже једаје цветы?»

«Овца једаје все, что се попаде.»

«Даже цветы, кторе имајут трны?»

«Да, даже цветы, кторе имајут трны.»

«Тогда чему служет трны?»

Ја не знал јесм. В оном моменту ја был јесм велье зајеты, ибо старал се одвргнути једин премочно закручены сворень в својем мотору. Много непокојил се јесм, ибо пошкодженје мојего самолета начело издавати се серьезно, а остало тако мало питној воды, же треба было бојати се најгоршего.

«Трны, чему оне служет?»

Ако малы принц уже поставил пытанје, он никогда не уступал од нього доколе не достал одговор. Мене раздражил тој сворень и одговорил јесм было-что:

«Трны совсем не служет ничему, то јест чиста злостност од страны цветов!»

«О!»

Он помолчал, але потом рекл, каковы срдиты:

«Ја не верю ти! Цветы сут слабе. Сут наивне. Оне охраняјут се колико могут. Верет, же сут страшне с својими трнами...»

Ја не одговорил јесм. В тојже хвилѣи ја говорил јесм к себе: «Ако тој сворень јешче не подда се, избију го једным ударом млатка.» Малы принц поновно прервал моје мысли:

«А ты мыслиш, же цветы...»

«Не, не! Ничто ја не мыслѹ! Јесм одговорил прво, что ми пришло в главу. Ја јесм зајеты сериозными вечами!»

Он погледал на мене како бы блескавица го ударила.

«Сериозными вечами!»

Он видел ме, с млатком в руке, моје прсты чрне од мазива, кланѹајучего се над предметом, кторы издаваје му се много уродливы.

«Ты говориш како дорастли!»

Мне стало троху срамно. Але немилосрдно он додал:

«Ты мешајеш все... Ничто не разумејеш!»

Он заисто был много гневны. Он потреснул главоју и ветр развејал јегове злате власы.

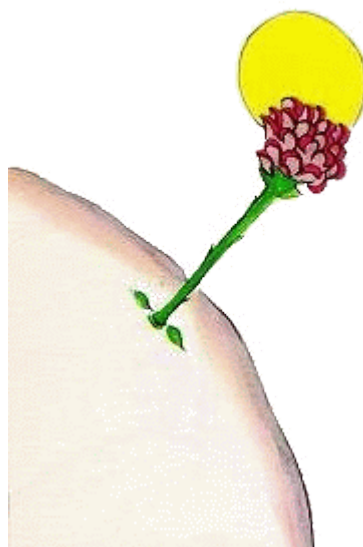
«Ја знају једну планету, где јест некакы господин с чрвеним обличјем. Он никогда не понѹухал ниједин цвет. Он никогда не погледал на ниједну звезду. Он никогда не лѹбил никого. Он никогда не сделал ничто кроме једного: числити. И целы день он повтарѹаје, како ты: „Ја јесм сериозны человек! Ја јесм сериозны человек!“ И надуваје се од грдости. Але то не јест человек, то јест гриб!»

«То јест что?»

«Гриб!»

Малы принц был целы бледы од гнева.

«Од миллионов лет на цветах растут трны. А од миллионов лет овце једнакоже једајут цветы. И то не јест сериозно, ако пробује се разумети, зачто оне тако мучет се да бы изтворили трны, кторе ничему не служат? Војна меджу овцами и цветами не јест важна? Не јест ли она болье важна и сериозна нежели числѹенје некојего толстого, чрвеного господина? А јестли ја знају једин једины цвет на свету, кторы не јествује никде, само на мојей планете, и кторы мала овца једного утра може просто изничити, даже не знајучи что делаје? И то не јест важно?»

Он почрвенел, а потом продолжил:

«Ако некто луби цвет, кторы јест једин једины сред милионов звезд, то стачи му погледати на нього и чује се шчестливы. Он говори к себе: „Онде негде живе мој цвет...” Але ако овца сје тој цвет, дља нього то јест како бы нагло все звезды угасли. И то не јест важно!»

Он болье не мог говорити. Он нагло зарыдал. Западла ноч. Ја опустил был јесм своје орудја. Сегда смешно было мыслити о својем млатку, о сворнбу, о жеджи и о смрти. На једној звезде, на једној планете, на мојеј, на Земји, был једин малы принц, кого треба было утешити. Ја јесм взял го на руки и начел го лбульати. Река му јесм: «Цвету, кторы лубиш, ничто не грози... Ја нарысују твојеј овци намордник... Ја нарысују твојему цвету бронбу... Ја...»

Не знал јесм, что му јешче казати. Чул јесм се страшно несручно. Не знал јесм, како имају к нему подходитьи, како му се приближити... Така загадочна јест крајина солз.

Брзо јесм лепје познал тој цвет. На планете малог принца всегда были целком просте цветы, с једным редом цветных листков. Оне не зајмали место и не безпокајали никого. Оне појавјали се утром в траве, а вечером уже уведали. Але тамтој возникнул једного дња из семена донесеного неизвестно одкуд, а малы принц уважно бдел над растком, кторы совсем не был подобны другим расткам. То могло бы быти некој новы род баобаба.

Але куст скоро престал расти и начел творити цвет. Малы принц, кторы был при том, когда развивал се огромны пуп, предчувал, же из нього изцвете некако чудесно привиденје. Але роза, скрыта в својей зеленој комнатке, готовила се до красоты медло. Она старанно избирала си барвы. Она облекала се помало, оправјајучи своје листочки једин после другото. Не хтела изјавити себе совсем погнетена, како некој обычны мак. Она хтела показати се в полном блеску својей красоты. О, да! Она была кокетка! Јејне тајенствене приготовјенја затам трвали дњами и дњами.

А тогда, једного утра, точно когда возходило солнце, она појавила се.

А она, ктора вложила толико труда, зевала и рекла:

«Ах, једва јесм пробудила се... Прошу, извините мене... Цела јесм јешче неучесана...»

Але малы принц не могл удржати свој обдив:

«Како вы јесте прелепа!»

«Да, правда?», цвет одговорио сладко. «И уродила се јесм заједно с солнцем...»

Малы принц схватио, же премного скромна она не была, але за то, како захвачајуча!

«Мысльу, же пора јест на снаданје», додала после хвиле, «Будите тако добры и помыслите о мне...»

И малы принц, целы смучены, пошел искати лејку и полил розу свежеју водоју.

Она скоро начела мучити го својеју троху праздноју грдостју. Једного дња, на приклад, когда говорила о својих четирих трнах, рекла малому принцу:

«Могут пријдти ти тигри с својими острыми ногтџами!»

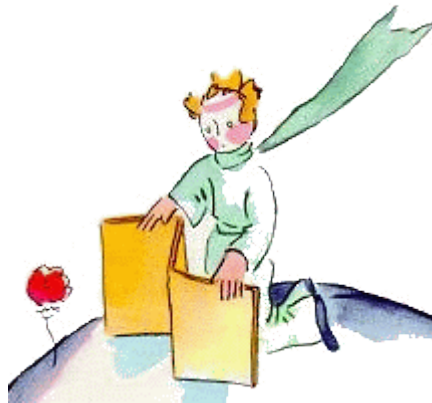
«Немаје тигров на мојеј планете», пречил малы принц. «Кроме того, тигри не једајут траву.»

«Ја не јесм трава», одговорила роза сладко.

«Извините...»

«Ја совсем не боју се тигров, але за то ужасајут ме протегы воздуха. Не имајете ли дља мене параван?»

«Ужас од протегов воздуха... то јест несручно дља растлины», помыслил малы принц. «Тој цвет имаје много сложены характер...»

«Вечером покрывајте ме под стекленим колпаком. Јест много хладно у Вас. Лоше сут инсталације. Тамо, одкуд прибыла јесм...»

Але прервала се. Она прибыла в виду семенка. Не могла знати ничто о иных светах. Засрамила се, же допустила се таку наивну ложку, и закашљала два-, трикратно, да бы малы принц почув се виноваты:

«Что с параваном?»

«Ја шел го искати, але вы к мне говорила!»

Тогда она насильно закашљала, да бы он пожалил тако или инако.

И тако малы принц, помимо доброј воље належечей к јеговој лубве, брзо начел сумневати се о нъей. Он пријмал к срдцу слова без значенја и стал много нещчестливы.

«Не треба бы было ју слушати», поверил ми једного дња, «никогда не треба слушати цветы. Треба просто гледати на нье и вдыхати јихны запах. Мој цвет навухнул всю моју планету, а ја не умел јесм радовати се из того. Та хисторија

о тигрих ногъях, ктора тако ме раздражила, једино повинна была ме улагодити...»

И даље ми се сверил:

«Ја ничто не умел јесм разумети! Треба было ју судити по делам, а не по словам. Она давала ми свој запах и разсветлила моје житје. Ја никогда не повинен был од нђеј убегати! Ја повинен был угадати нежност, ктора крыла се под јејными малыми злостностками. Цветы сут полне противречностиј! Але ја был јесм премного млады, да бых умел ју лубити.»

Мне издаваје се, же он дља својего беженја изкористал прелет дикых птиц. Утром пред одходом лепо опоредчил своју планету. Старанно прочистил все своје дејуче вулканы. Он поседал два дејуче вулканы – то было му много удобно дља подгрејиванја снаданја. Он такоже поседал једин угашены вулкан. Але, како он говорил: «Човек никогда не знаје!» Затом прочистил и угашены вулкан. Ако сут добро прочишчене, вулканы горет тихо и равномерно, без ерупциј. Вулканичне ерупције сут како пожары в комину.

Очевидно, мы, на нашеј земји, јесмо премного мали, да быхмо могли прочишчати наше вулканы. Зато оне причиняјут нам толико непријетности.

Малы принц троху смутно изрвал последне расткы баобабов. Он не верил, же когдаколи се врати. Але того последного утра все те всакоденне работы были му необычно близко срдцу. А когда последны раз полил розу и собрал се накрыти ју стекленным колпаком, он почув, же хоче му се плакати.

«Сбогом», рекл он розе.

Але она не одговорила.

«Сбогом», повторил.

Роза закашљала. Але не од того, же была прехладжена.

«Была јесм глупа», она му рекла наконец. «Опрости ме. Старај се быти шчестливы.»

Он удивил се, же не было ниједного напомнимја. Он стојал целы смучены, с колпаком в руке. Не разумел ту спокојну нежност.

«Ну да, ја те лубју», рекла му роза. «То јест моја вина, же ты то не знал јеси. То не имаје никако значење. Але ты был јеси равно глупы како ја. Старај се быти шчестливы... Остави уже тој колпак. Ја болье го не хочу.»

«Але ветр...»

«Не јесм уже тако прехладжена... Хладны воздух ночи сделаје ми добро. Јесм цвет.»

«Але зверьи...»

«Буду имети сносити две или три гусенице, ако хочу спознати се с мотылами. Издаваје се, же сут прелепи. А кто ины буде ме посечати? Ты будеш далеко. А что се тыче великих зверьев, ја не боју се јих. Ја такоже имају ногтье.»

И она наивно показала своје четьри трны. Потом додала:

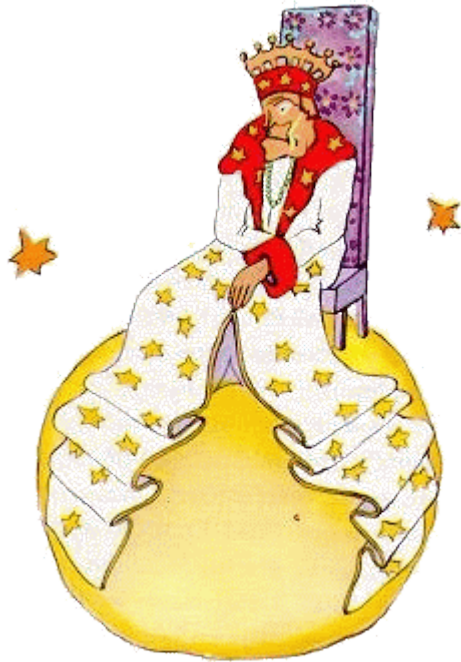
«Не влечи толико, то јест несносно. Ты решил јеси одидти. Иди!»

Ибо она не хтела, же бы он увидел, како плаче. То был много грды цвет...

Најближе к планете малого принца были астероиды 325, 326, 327, 328, 329 и 330. Он решил затем најпрво посетити је, да бы нашел себе зајетје и понечему се научил.

На првом астероиду жил краљ. Облечены в пурпур и гроностај, он седел на много простом, а једновременно величественом трону.

«А! Вот једин подданы», изкрикнул краљ увидевши малого принца.

И малы принц запытал се:

«Како он могл ме познати, аче ме јешче никогда не видел?»

Он не знал, како свет јест опрошчени дља краљев. Дља ных вси льуди сут поддани.

«Подходи ближе, да бых те лепје видел», река краљ, много грды, же може над некым краљевати.

Малы принц разгледел се, ишчучи место кде може усести, але вса планета была закрыта великолепным гроностајевым плашчем. Затем он остал стојати и, тому же был уморьены, зевнул.

«Зеванје в присучству краља јест против етикете», рекл му монарх. «Забраняју ти то.»

«Не могл јесм се удржати», одговорил малы принц много смучены. «Јесм долго путовал и совсем не спал...»

«Тогда», рекл краљ, «наказывају ти зевати. Од лет не видел јесм никого зевати. Дља мене зеванје јест редкост. Ну! Зевај јешче раз. То јест наказ.»

«То застрашаје ме... ја не могу болье...», рекл малы принц и зачрвенел по уши.

«Хм! Хм!», одговорил краљ. «Тогда... тогда ја наказывају тобе то зевати, а то...»

Он помрмјал нечто и издавал се разгневаны.

Ибо сучствено дља краља најглавнејше было то, же поважаје се јегов авторитет. Он не сносил непослушност. Был то абсолютен монарх. Але тому же он был добры человек, он давал разумне наказы.

«Ако наказал бых генералу, же бы пременил се в морску птицу, а генерал бы непослушил ме, не была бы то јегова вина. Была бы то моја вина.»

«Могу ли усести?», запытал несмело малы принц.

«Наказывају тобе усести», одговорил му краљ, величствено привлекајучи полу својего гроностајевого плашча.

Але малы принц чудил се. Планета была маленька. Над кым краљ могл владати?

«Ваше величество...», он рекл му, «простите, же вас запытају...»

«Наказывају тобе ме запытати», поспешно говорил краљ.

«Ваше величество... над чим вы владајете?»

«Над всим», одрекл краљ просто.

«Над всим?»

Скромным жестом краль указал на своју планету, на ине планеты и на звезды.

«Над всим тым?», рекл малы принц.

«Над всим тым...», одговорил краль.

Ибо то не был само абсолютны монарх, то был универсальны монарх.

«И звезды вас послушајут?»

«Очевидно», рекл краль. «Оне послушајут сместа. Ја не сношу непослушност.»

Така моч захватила малого принца. Ако бы он ју имел сам, мог бы видети не четиридесет четири, але седмдесет два, или даже сто, или даже двесте западов солнца в теченју једного дња, не пресувајучи кресло! А думајучи о својей малој опушченој планете, он чул се немножко смутно и, набравши храбрости, попросил кралья о благомилост:

«Ја хтел бых увидети запад солнца... Уделите ми таку пријетност... Наказывајте солнцу запасти...»

«Ако бых наказал некојему генералу полетати од цвета до цвета како мотыл, или написати трагедију, или пременити се в морску птицу, а генерал не исполнил бы ов наказ, тогда кто был бы виноват, он или ја?»

«Вы», рекл решительно малы принц.

«Точно. Од всякого треба жедати то, что се може дати», наставил краль. «Авторитет јест основаны пред всим на разуму. Ако накажеш својему народу кыднути се в морье, буде револуција. Ја имају право жедати послушност, тому же моје наказы сут разумне.»

«А мој запад солнца?», припомнел малы принц, кторы никогда не забывал поставјено питање.

«Будеш имети свој запад солнца. Разпореджу го. Але сгоднo с мојеју управительскоју мудростју буду чекати, аж условја будут благопријатне.»

«Когда буде то?», осведомил се малы принц.

«Хм! Хм!», одговори му краљ, прегледајучи толсты календарь. «Хм, хм! То буде... приближно... приближно... то буде днес вечером в седму часину и четиридесет минут! И тогда увидиш, како добро послушаје се мене.»

Малы принц зевнул. Он жалил, же не достал свој запад сонца. Кроме того, стало му немножко долгочасно.

«Болше мне ту немаје чего делати», он рекл краљу. «Ја иду в драгу!»

«Не одходи», одговори краљ, тако грды, же имел подданого. «Не одходи, сделају те министром!»

«Министром чего?»

«Министром... правосудја!»

«Але ту немаје кого судити!»

«Не знаје се», рекл му краљ. «Ја јешче не сделал јесм објезд по својем краљевству. Јесм много стары, немаје ту места дља кареты, а ходженје ме умарьяје.»

«О! Але ја уже јесм увидел», рекл малы принц, кторы се наклонил, да бы јешче кыднул погляд на другу страну планеты. «Онде такоже немаје никого...»

«Тогда ты будеш судити сам себе», одговори краљ. «То јест најтежше. Много тежше јест судженје себе нежели судженје некого другого. Ако ты успејеш правильно судити себе, тогда јеси истинны мудрец.»

«Сам себе», рекл малы принц, «могу судити кдеколи. Не јест потребно, же бых жил ту.»

«Хм! Хм!», рекл краљ, «Издаваје ми се, же негде на мојеј планете јест стара крыса. Слышу ју ночју. Ты будеш могл судити ту стару крысу. Од времена на време осудиш ју на смрт. Оногда јејно житје буде зависети од твојею правосудја. А всекратно будеш му уделъати помилованје, ибо треба ју хранити. Имајемо само једну.»

«Ја не лубју осудити никого на смрт», одговори малы принц, «и мысль, же уже пора јест одидти.»

«Не», рекл краљ.

Але малы принц, кторы уже собрал се в драгу, совсем не хтел огорчати старого монарха:

«Ако ваше величество желаје быти точно послушены, нехај да ми разумны наказ. Могл бы, на приклад, наказати мне, же бых одправил се в драгу в теченју једној минуты. Мне издаваје се, же условја сут благопријатне...»

Краль не одговорил и најпрво малы принц вагал се, а потом воздохнул и одшел.

«Делају те мојим послом», поспешно изкрикнул краль.

Он имел истинно владарскы вид.

«Дорастли сут много странни», рекл к себе малы принц подчас пути.

На второј планете жил самољубец.

«Аха! Обчудователь приходи ме посетити!», изкрикнул самољубец издалека, зауваживши малого принца.

Ибо дља самољубцев вси људи сут обчудователи.

«Добры день», рекл малы принц. «Вы имајете забавну шапку.»

«Тому, же бых поздравјал», одговорил самољубец. «Же бых поздравјал, когда људи ми рукоплескајут. На жалост никто никогда суды не преходи.»

«Ах, да?», рекл малы принц, кторы ничто не разумел.

«Плескај дланьами, једным в другы», посоветовал му самољубец.

Малы принц начел плескати дланьами. Самолюбец поздравила скромно, возимајучи шапку.

«То јест веселеје нежели визита у кралья», рекл к собе малы принц. И снова начел рукоплескати. Самолюбец поновно начел поздравјати и возимати шапку.

Једнако после пети минут забавы једностајност тој игры начела умарьати малого принца:

«А что треба сделати», запытал он, «же бы шапка упадла?»

Але самолюбец го не услышал. Самолюбци никогда не слышут ничто кроме похвал.

«Ты истинно ли обчудујеш ме толико?», запытал малого принца.

«Что значи то, обчудовати?»

«Обчудовати, то значи узнати, же ја јесм најкрасивејши, најлепје одеты, најбогатејши и најумнејши человек на тутој планете.»

«Але ты јеси сам на својеј планете!»

«Удельај ми ту радость. Обчудуј ме все равно!»

«Обчудују те», рекл малы принц, легко покрчајучи раменами, «але что в том јест тако интересно?»

И малы принц одшел.

«Дорастли льуди заисто сут много дивни», рекл к собе подчас својеј дальшей пути.

На следујучеј планете жил пијаница. То было много кратко посеченје, кторо
всако погрузило малого принца в глубоком смутку.

«Что ты делајеш ту?», рекл он к пијаници, кторого нашел седечего тихо
пред сбором празных бутылек и сбором полных бутылек.

«Ја пију», одговорил пијаница мрачно.

«Чему пијеш», запытал го малы принц.

«Да бых забыл», одговорил пијаница.

«Да быс забыл что», осведомил се малы принц, кторы уже го жалил.

«Да бых забыл, же ми јест срамно», сверил се пијаница, вешајучи главу.

«Срамно чего?», разпытал го малы принц, кторы много хтел му помогти.

«Срамно, же пију!», завршил пијаница и дефинитивно погрузил се в
молчанју.

И малы принц ушел, смучены.

«Дорастли льуди заисто сут много, много странни», рекл он к себе подчас својеј дальшеј пути.

13

Четврта планета належала бизнесмену. Тој човек был тако зајеты, же при приходу малого принца даже не подјел главу.

«Добры день», рекл му малы принц. «Ваша цигарета угасла.»

«Три и два – пет. Пет и седм – дванадсет. Дванадсет и три – петнадсет. Добры день. Петнадсет и седм – двадесет два. Двадесет два и шест – двадесет осм. Не имају време снова ју запалити. Двадесет шест и пет – тридесет једин. Уф! Всего то буде петсто једин милионов шестсто двадесет два тысече седмсто тридесет једин.»

«Петсто милионов чего?»

«А? Ты јешче јеси ту? Петсто једин милионов... уже не знају чего... Имају толико работы! Ја јесм сериозны человек, не забавјају се глупостъами! Два и пет – седм...»

«Пет милионов чего», повтори малы принц, кторы никогда в житју не уступил од поставјеного пытанја доколе не достал одговор.

Бизнесмен подјел главу. «В теченју петдесет четырех лет, что ја живу на тутој планете, безпокојили ме само трикратно. Првы раз был двадесет два лета тому назад, когда некој мајскы хрушч спади Бог ве одкуд. Жужал ми тако страшно, же сделал јесм четыри погрешкы в считанју. Вторы раз, јединнадсет лет тому назад, имел јесм напад ревматизма. Од седечего образа житја. Не имају време походити. Ја јесм сериозны человек. Третъи раз... вот, то сејчас! Јесм па говорил: петсто једин милионов...»

«Милионов чего?»

Бизнесмен сразумел, же немаје надеје, же остави се го в покоји:

«Милионов тых малых вечиј, кторе се понекогда види на небу.»

«Мухы?»

«Але не, мале блескајуче вечи.»

«Пчелы?»

«Але не. Мале злате вечи, о кторых снет ленивци. Але ја јесм сериозны человек. Не имају време снити.»

«А, звезды?»

«Тако јест. Звезды.»

«И что ты делајеш с тыми петсто милионами звезд?»

«Петсто једин милионов шестсто двадесет два тысече седмсто тридесет једин. Ја јесм сериозны человек, јесм точны.»

«А что ты делајеш с тыми звездами?»

«Что ја с ными делају?»

«Да.»

«Ничто. Поседају је.»

«Ты поседајеш звезды?»

«Да.»

«Але ја уже увидел јесм кралъа, кторы...»

«Кралъи не поседајут, они „кралъујут“. То јест велика разлика.»

«И чему ти служи то, же поседајеш звезды?»

«Тому, же јесм богаты.»

«И чему служи ти то, же јеси богаты?»

«Могу си куповати ине звезды, ако некто је одкрыје.»

«Тутој человек», рекл к собе малы принц, «разсуджаје троху како мој пијаница.»

Тым не менше поставил му дальше питања:

«Како можно јест поседати звезды?»

«Чије сут оне?», одговорил раздражено бизнесмен.

«Не знају. Ничије.»

«Затом сут моје, тому же ја првы јесм о том помыслил.»

«И то стачи?»

«Очевидно. Когда најдеш диамант, кторы не належи никому, он јест твој. Когда најдеш остров, кторы не належи никому, он јест твој. Когда тебе првому впадаје в главу какы-небуд помысл, береш на нього патент: он јест твој. А ја поседају звезды, тому же пред мноју никто не мыслил о том, же могл бы је поседати.»

«То јест правда», рекл малы принц. «И что ты делајеш с ными?»

«Ја управјају је», рекл бизнесмен. «Ја чисљу је и пречисљају је. То јест трудно. Але ја јесм сериозны человек!»

Малы принц не был јешче задовольены.

«Ако поседал бых шалик, ја могл бых овинути јим шију и однести го с собою. Ако поседал бых цвет, ја могл бых го урвати и однести с собою. Але ты не можеш урвати звезды!»

«Не, але могу је положити в банк.»

«Что значи то?»

«То значи, же пишу коликост својих звезд на папирок. А потом кладу тој папирок в засувку и замыкају ју на кључ.»

«И то јест все?»

«То јест достаточо!»

«Забавно», подумал малы принц. «То јест дост поетично. Ну, але то не јест много сериозно.»

О сериозных вечах малы принц имел совсем ине помыслы од дорастлых.

«Ја поседају цвет», рекл он јешче, «кторы поливају всакы день. Ја поседају три вулканы, кторе прочишчају всакы тыдень. Угашены вулкан прочишчају такоже, ибо человек никогда не знаје. Дља мојих вулканов и дља мојего цвета то јест користо, же је поседају. Але звездам од тебе немаје никакој користи...»

Бизнесмен отворил уста, але не нашел ниједин одговор, и малы принц одшел.

«Дорастли заисто сут совсем надобычајни», рекл он к себе подчас својеј дальшеј пути.

Пета планета была много интересна. Была најменша из всех. На нѐј местили се само улична лампа и лампарь. Малы принц никакo не могл себе објаснити, чему улична лампа и лампарь могуt служити некеде на небе, на планете кде немаје ни домов, ни житељев.

Тым не менѐ он рекл себе:

«Може бити тој човек и јест абсурдны. Але он јест менѐ абсурдны од кралѐа, самољубца, бизнесмена и пијанице. Принајменѐ јегова работа имаје некакы смѐсл. Когда он запалѐаје своју уличну лампу, то јест како бы родила се једна нова звезда, или једин цвет. А когда он гаси своју лампу, то јест како бы успавал тој цвет или ту звезду. То јест много лепо зајетје. И истинно користоно, тому же јест лепо.»

Прибывши на планете, он поздравил лампарѐа с повагоју:

«Добры день. Зачто ты јеси пред хвильеју угасил своју лампу?»

«Такы јест приказ», одговорил лампарѐ. «Добры день.»

«Какы јест приказ?»

«Гасити лампу. Добры вечер.»

И опет ју запалил.

«Але зашто запалил јеси ју снова?»

«Такы јест приказ», одговорила лампарь.

«Не разумеју», река малы принц.

«Немаје ничого разумети», река лампарь. «Приказ јест приказ. Добры день.»

И угасил своју лампу.

Потом он обтрел си чело носовкоју с чрвеними клетками.

«Ја имају страшну работу. Некогда она была разумна. Утром јесм гасил, а вечером запальал. Чрез осталу чест дња могл јесм одпочивати, а чрез осталу чест ночи спати...»

«А од того времена приказ пременил се?»

«Приказ не пременил се», река лампарь. «И точно в том јест трагедија! Од года на год планета врти се брзеје и брзеје, а приказ не пременяје се!»

«Ну и?» река малы принц.

«И ныне планета делаје полны обрат за једну минуту, а ја уже не имају ни секунду одпочинка. Запальају и гашу једин раз за минуту!»

«То јест смешно! Дни у тебе трвајут једну минуту!»

«То совсем не јест смешно», река лампарь. «Минул уже месец, одкогда мы двоје разговаряјемо с собоју.»

«Месец?»

«Да. Тридесет минут. Тридесет днєв! Добры вечер.»

И он поновно запалил своју лампу.

Малы принц погледал на нього и все болье лубил того лампарья, кторы был тако верны својему приказу. Он вспомнел запады солнца, кторе искал, само пресувајучи кресло. Хтел помогти својему пријателю:

«Знајеш ли... Ја знају способ же быс одпочивал, когда ли захочеш...»

«Саморазумно ја хочу одпочивати», река лампарь.

Ибо можно јест быти једновременно верны и ленивы.

Малы принц продолжил:

«Твоја планета јест тако мала, же треми кроками можеш обидти ју всю. Треба ти једино ходити помало и будеш постојанно в солнци. Ако захочеш одпочети, тогда будеш ходити... и день буде трвати колико ты хочеш.»

«То ми много не поможе», рекл лампарь. «Ја најболье в житју лубју спати.»

«Нешчестны јеси», рекл малы принц.

«Нешчестны јесм», потврдил лампарь. «Добры день.»

И угасил своју лампу.

«Тутого человека», рекл к себе малы принц, далье продолжајучи своју пут, «презирали бы вси остали: краль, самолюбец, пијаница, бизнесмен. Тым не меньше он јест сред ных једины, кторы мне не издаваје се смешны. Може быти тому, же он зајмаје се нечим иным нежели самым собою.»

Он воздохнул с жалем и рекл си јешче:

«Тутој человек јест сред ных једины, с кторым ја могл бых спријателити се. Але јегова планета заисто јест велье маленька. Немаје места дльа двох...»

Малы принц даже не смел признати себе, же жаль му было оставити ову благословјену планету најболье заради јейных тысяч четыреста сорок западов солнца в теченју двадесет четырех часин!

Шеста планета была десет разов вечша. На нъеј жил стары господин, кторы писал огромне книги.

«А, позри! Изследователь», изкрикнул он, угледевши малого принца.

Малы принц уседл при столу, троху задыханы. Толико уже напутовал се!

«Одкуда ты јеси?», запытал му стары господин.

«Что јест то за толста книга?», рекл малы принц. «Что вы делајете ту?»

«Ја јесм географ», рекл стары господин.

«Что јест то, географ?»

«То јест учены, кторы знаје, кде находит се морья, рекы, грады, горы и пустынье.»

«То јест много интересно», рекл малы принц. «Наконец једна истинна професија!» И разгледел се по географовој планете. Никогда јешче он не увидел равно величествену планету.

«Велье красива јест ваша планета. Сут ли ту океаны?»

«То не могу знати», рекл географ.

«Ах!» Малы принц был разочарованы. «А горы?»

«То не могу знати», рекл географ.

«А грады, реки и пустынье?»

«То такоже не могу знати», рекл географ.

«Але вы јесте географ!»

«Точно», рекл географ, «але ја не јесм изследователь. Не имају ту ниједного изследователя. Географ не зајмаје се чисљенјем градов, рек, гор, морь и океанов. Географ јест премного важна особа, же бы шел на проходкы. Он не одходи од својего писального стола, але пријмаје в својем кабинете изследователей. Он разпытываје јих и записываје јихне возпомненја. И ако возпомненја некојих сред ных издавајут се интересне, географ каже разискати моральност того изследователя.»

«Зачто?»

«Тому же изследователь, кторы лже, бы причинил катастрофы в географичных книгах. И такоже изследователь, кторы премного пије.»

«А зачто?», запытал малы принц.

«Тому же у пијаных льудий все двоји се јим в очах. Тогда географ записал бы две горы тамо, кде јест само једна.»

«Ја знају некого», говорил малы принц, «кто был бы лоши изследователь.»

«То јест можно. Вот, когда моральност изследователя окаже се добра, тогда каже се разискати јегово одкрытје.»

«Идут гледати на месте?»

«Не. То јест премного сложено. Але жедаје се од изследователя, же бы предложил доказы. Ако тыче се, на приклад, одкрытја некојей великој горы, тогда нехај он принесе велике каменье.»

Нагло географ возбудил се.

«Але ты, ты прибыл јеси издалека! Ты јеси изследователь! Ты опиши ми своју планету!»

И географ, отворивши книгу записов, наострил своју оловку. Ибо разказы изследователъев најпрво записываје се оловкоју. Потом чекаје се аж изследователъ предложи доказы, а допрва тогда переписываје се јегове разказы чрнилом.

«Ну и что?», запытал географ.

«О, у мене не јест много интересно», рекл малы принц. «Все јест мало. Ја имају три вулканы. Два дејуче вулканы и једин угашены. Але человек никогда не знаје.»

«Человек никогда не знаје», потврдил географ.

«Ја такоже имају цвет.»

«Мы не записывајемо цветы», рекл географ.

«Зачто? То јест најкрасивејше на свету!»

«Мы не записывајемо је», рекл географ, «ибо цветы сут ефемерне.»

«Что значи то: „ефемерне“?»

«Книгы о географии», рекл географ, «сут најценнејше книги из всих книг. Оне никогда не застаревајут. Бываје то много редко, же гора премени место. Бываје то много редко, же океан усохне и стане без воды. Мы пишемо о вечных вещах.»

«Але угашене вулканы могут пробудити се», прервал го малы принц. «Что значи то: „ефемерне“?»

«Сут ли вулканы угашене или дејуче, нам то јест без значенја», рекл географ. «Что дља нас јест важно, то јест сама гора. Она не премени се.»

«Але что значи то: „ефемерне“?», повтори малы принц, кторы никогда в својем житју не уступил од поставјеного пытанја доколе не достал одговор.

«То значи: „огрожене скорошньем исчезненјем“.»

«Мој цвет јест огрожены скорошньем исчезненјем?»

«Саморазумно.»

«Моја роза јест ефемерна», говорио к себе мали принц, «и она имаје само четири трње, да би могла се обрнути против свету! А ја јесам оставио ју на мојој планети совсем саму!»

То био први момент, када је он узео жал. Али потом вратио му се смелост:

«Что вы советуєте ми посетити?», запитало.

«Планету Земљу», одговорио географ. «Она имаје добру славу...»

И мали принц пустио се у пут, мислећи о својој рози.

Затом седма планета была Земја.

Земја не јест было-кака планета! Можно јест на њеј числити сто јединнадсет краљев (в том числу саморазумно такоже негрских), седм тысячев географов, деветсто тысячев бизнесменов, седм-и-половину милионов пијаниц, триста јединнадсет милионов самољубцев – кратко говоречи, приблизно два милиарды дорастлых.

Же бысте могли представити собе, како велика јест Земја, ја повем вам, же пред одкрытјем електричности треба было на всех шести континентах поддрживати истинну армију чотыриста шестдесет два тысяче петсто јединнадсети лампарьев дља уличного осветљенја.

Ако се гледало издалека, то было великолепно видовишче. Движенја тој армије были подреждане точному ритму, совсем како в оперном балету. Први были лампарьи Новој Зеландије и Австралије. Запаливши своје лампы, они шли спати. Тогда к танцу приступали лампарьи Китаја и Сибирије, ктори, исполнивши своју партију, такоже исчезали за кулисами. Потом наступал ред лампарьев Росије и Индије. А потом ред лампарьев Африкы и Европы. А потом лампарьев Јужној Америкы. А потом лампарьев Северној Америкы. И никогда они не грешили в поредку изхода на сцену. То было великолепно.

Само лампарь, кторы обслуговал једину уличну лампу на Северном Полусу, и јегов колега обслугујучи једину уличну лампу на Јужном Полусу, водили бездельно и безтревожно житје: они работали само два разы в год.

Когда хоче се быти остроумны, бываје, же человек немножко лже. Ја не был јесм целком честны, когда разказывал јесм о лампарях. Боју се, же они, ктори не знајут нашу планету, могли бы имети криво представјенје о нъеј. Људи зајмајут много мало места на Земји. Ако те два миллиарды жителейев, ктори насельајут Земју, стојали возпремјени и немножко стискнени, како на митингу, легко бы местили се на једној площчи двадесети миль должины и двадесети миль ширины. Все человечество можно бы было разместить на најменшем островку в Тихом Океану.

Дорастли, разумеје се, не будут вам верити. Они воображајут себе, же зајмајут вельми много места. Јим издаваје се, же сут важни како баобабы. Затом вы посоветујте јим, же бы все изчислили сами. Они обожајут числа, затом јим то буде подобати се. Але не тратите време на тако нудно заданје. То јест безсмыслно. Вы и без того доверъате мне.

Малы принц, прибывши на Земји, был много удивјены, же не види никого. Он уже бојал се, же вслед погрешкы был на некојеј другој планете, когда в песку подвигло се колце колора лунного света.

«Добры вечер», рекл малы принц на всакы случај.

«Добры вечер», рекла змија.

«На коју планету јесм попадл?», запытал малы принц.

«На Земју, в Африку», одговорила змија.

«Аха!... Затом немаје никого на Земји?»

«Ту јест пустыња. В пустынях немаје никого. Земја јест велика», рекла змија.

Малы принц седл на камень и вознесл очи к небу:

«Пытају се», рекл он, «светет ли звезды зато, да бы всакы могл најдти своју. Погледај на моју планету. Она јест премо над нами... Але колико до ньеј далеко!»

«Лепа јест», рекла змија. «Чему ты јеси дошел ту?»

«Имел јесм тежкости с једным цветом», рекл малы принц.

«Ах!», рекла змија.

И обоје умолкли.

«Кде сут льуди?», снова заговорил малы принц. «Троху самотно јест в пустыњи...»

«Сред льудий такоже јест самотно», рекла змија.

Малы принц гледал на нью долго:

«Ты јеси странны зверь», рекл му наконец, «тенкы како прст...»

«Але болье могучи од прста кралья», рекла змија.

Малы принц усмехнул се:

«Ты совсем не јеси тако могучи... Даже не имајеш ножкы... даже не можеш путовати...»

«Ја могу те унести далье нежели кораб», рекла змија.

Она окрутила се малому принцу около скочној косточки, како злата наручка:

«Всакого, кого доткну, врачу земји, из кторој изшел», додала она јешче,
«Але ты јеси чисты и јеси прибыл од звезды...»

Малы принц ничто не одговорил.

«Жаль ми јест тебе, тако слабого на овој Земји из гранита. Ја могу ти помогти једного дња, когда будеш премного жалити за своју планету. Ја могу...»

«О! Ја те сразумел јесм много добро», рекл малы принц, «але чему ты все време говориш загадками?»

«Ја разрешају все загадки», рекла змија.

И обоје умолкли.

18

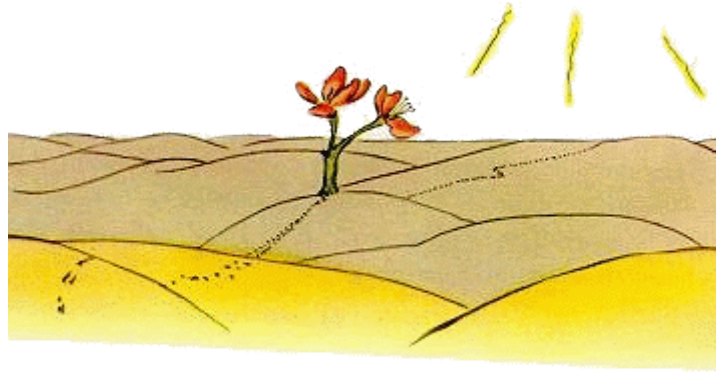
Малы принц прешел пустыню и не стретл никого, само једин цвет. Једин цвет с трети листочками, совсем непоказны цвет...

«Добры день», рекл малы принц.

«Добры день», рекл цвет.

«Кде сут льуди?», запытал малы принц учтиво.

Цвет видел једного дња, како преходи караван:

«Льуди? Јест јих, мыслбу, шест или седм. Видел јесм јих лета тому назад. Але никогда не знаје се, кде можно јест јих најдти. Ветр јих носи. Они не имајут коренње, то много утежаје јим житје.»

«Сбогом», рекл малы принц.

«Сбогом», рекл цвет.

Малы принц влезл на високу гору. Једине горы, кторе когдаколи знал, были те три вулканы, кторе сегали му до колена. А угашены вулкан служил му табуретом. «Од такој високој горы», рекл себе, «ја буду могл једным возгледом увидети всу планету и всих льудиж...»

Але он не увидел ничто кроме врхов скал, острых како иглы.

«Добры день», рекл на всакы случај.

«Добры день... добры день... добры день...», одговорило ехо.

«Кто јесте вы?», запытал малы принц.

«Кто јесте вы... кто јесте вы... кто јесте вы...», одговорило ехо.

«Будите моји пријатели, ја јесм сам», рекл он.

«Ја јесм сам... ја јесм сам... ја јесм сам...», одговорило ехо.

«Кака странна планета!», помыслил себе. «Она јест вса суха, вса игласта и вса слана. И льуди не имајут воображенје. Они повтарјајут, что се к ным каже... В дому имел јесм једну розу: она всегда заговарьала прва...»

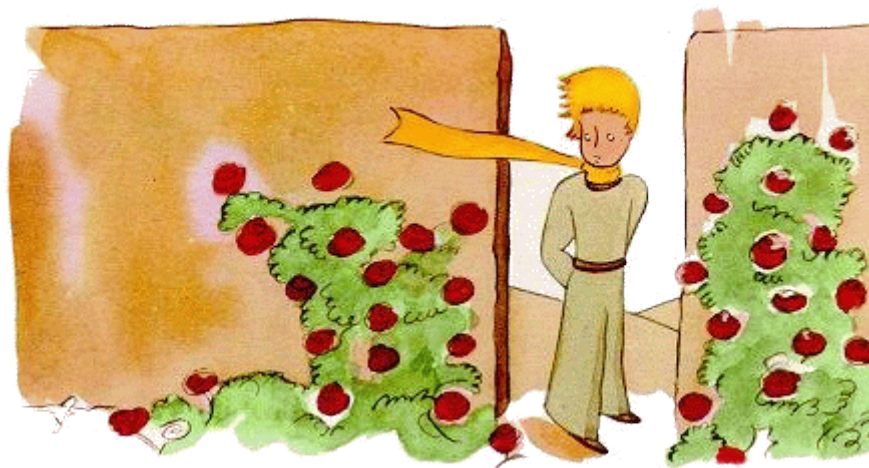
Але дејало се, же малы принц, долго шедши по песку, скалах и снегу, наконец нашел драгу. А все драгы ведут к льудьам.

«Добры день», рекл.

То был сад полны цветучих роз.

«Добры день», рекли розы.

Малы принц погледел на нье. Оне были подобне јеговому цвету.

«Кто јесте вы?», он запытал јим, много удивјены.

«Мы јесмо розы», рекли розы.

«Ах!», рекл малы принц...

И он почувл се много нещчестливы. Јегова роза сказала му, же она јест сама једина својего рода в целом всесвету. А вот јих было петсто, все равнаке, в једном саду!

«Она бы много разгневала се», рекл он к себе, «ако бы увидела то... она бы закашльала ужасно и водила се како бы умирала, да бы не изгледала смешно.

А ја должен был бых дбати о ньеј, како бы она была много больна, ибо иначе она заисто позволила бы себе умерети, да бы и мене унижила...»

А потом он си јешче рекл: «Мыслил јесм, же јесм богаты поседајучи једины, неповторимы цвет на свету, а то оказало се, же имел јесм само преобычну розу. Обычну розу и три вулканы, кторе ми сегајут до колена, а из кторых правдоподобно једин уже угасл на всегда... То не чини ме премного великым принцем...»

И он легл на траву и заплакал.

Тогда појавила се лисица.

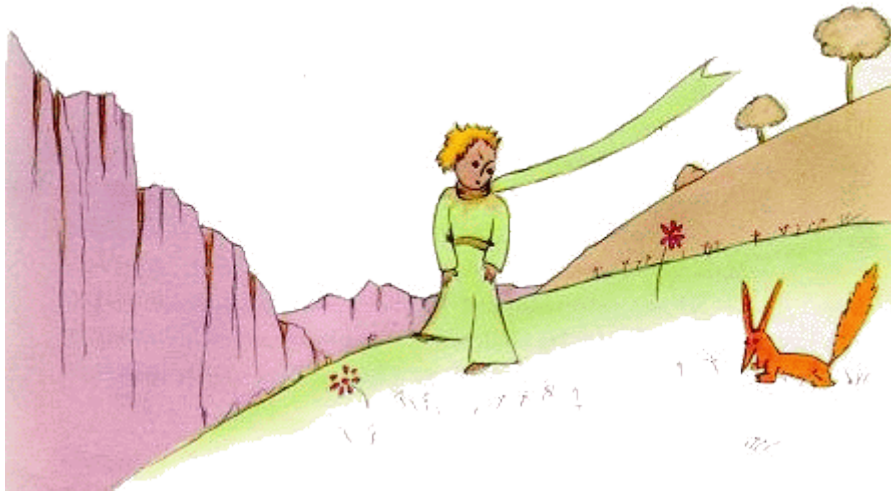
«Добры день», рекла лисица.

«Добры день», одговорил учтиво малы принц, котры се разгледал, але ничто не видел.

«Ја јесм ту», рекл глас, «под јабланьу.»

«Кто јеси ты?», рекл малы принц. «Јеси много лепы...»

«Ја јесм лисица», рек* ла лисица.

«Ходи играти с мноју», предложил му малы принц. «Јесм тако смутны...»

«Ја не могу играти с тобоју», рекла лисица. «Не јесм одомашньены.»

«Ах, извини», рекл малы принц.

Але, кратко подумавши, он добавил:

«Что значи то, „одомашнити“?»

«Ты не јеси сдешньи», рекла лисица, «что ты ишчеш?»

«Ја ишчу льуди», рекл малы принц. «Что значи то, „одомашнити“?»

«Луди», рекла лисица, «имајут карабины и ходет на лов. То јест много непријетно! Они такоже разводет куры. То јест једина јихна предност. Ты ишчеш куры?»

«Не», рекл малы принц. «Ја ишчу пријателъев. Что значи то, „одомашнити“?»

«То јест нечто уже давно забыто», рекла лисица. «То значи: створити свези...»

«Створити свези?»

«Очевидно», рекла лисица. «Ныне ты јеси дља мене само некој малы хлапчик, совсем такы, како сто тысечев других малых хлапчиков. И ты не јеси ми потребны. А ја не јесм потребны тебе. Дља тебе ја јесм само лисица, совсем така, како сто тысечев других лисиц. Але ако ты ме одомашниш, мы будемо собе потребни једин другому. Ты будеш дља мене једины на свету. А ја буду дља тебе једины на свету...»

«Ја начинају разумети», рекл малы принц. «Јест једна роза... издаваје ми се, же она одомашнила ме...»

«То јест можно», рекла лисица. «На Земји види се всекаке вечи...»

«О, але то не јест на Земји», рекл малы принц.

Лисица издавала се много лубопытна:

«На другој планете?»

«Да.»

«Сут ли на оној планете ловци?»

«Не.»

«Како то интересно! А сут ли куры?»

«Не.»

«Ничто не јест досконало», воздохнула лисица.

Але потом она вратила се к својеј мысли:

«Моје житје јест једностајно. Ја ловју куры, луди ловет мене. Все куры сут једнакове и вси луди сут једнакови. Затом јест ми троху долгочасно. Але ако ли ты одомашниш ме, то буде како бы солнце разсветлило моје житје. Ја буду познавати звук крока, кторы буде различны од всех остальных. Услышавши лудске крокы ја всегда убегају и укрывају се под земјеју. Але твој крок буде звучити ми како музика и позывати ме, же бых изшел из својеј норы. А потом позри! Видиш ли онде те житне поля? Ја не једају хлеб. Дља мене жито јест безкористно. Житне поля не вабет ме. И то јест смутно! Але ты имајеш злате власы. И како чудно буде, когда ме одомашниш! Жито, кторо јест злато, буде ми припоминати тебе. И ја буду лубити шум ветра в житу...»

Лисица замолкла и долго погледала на малого принца.

«Прошу... одомашни ме!», рекла.

«С радостју», одговорил малы принц, «але не имају много времена. Мне треба најдти пријательев и познати много вечиј.»

«Можно јест познати само те вечи, кторе се одомашни», рекла лисица. «Луди не имајут уже време, да бы познали чтоколи. Они купујут готове предметы од торговцев. Але немаје торговцев, ктори продавајут пријательев, и затом луди болье не имајут пријательев. Ако ты хочеш пријательа, одомашни ме!»

«А что треба сделать?», запытал малы принц.

«Треба быти много трпливы», одговорила лисица. «Најпрво седеш троху далье од мене, вот тако, на траву. Ја буду на тебе гледати крајечком ока, а ты

не будеш говорити ничто. Говор јест жрло недоразумень. Але всакы день будеш седати немножко ближе...»

На други день малы принц пришел снова.

«Лепје бы было, ако быс приходил в то само време», рекла лисица. «Ако будеш приходи, на приклад, в четврту часину поподнѣ, тогда од третьей часины начинају одчувати шчестје. Колико вече времена мине, толико больше буду шчестливејши. В четврту часину уже буду целы возбужены и занепокоены. И тако буду открыти цену шчестја! Але ако ты будеш приходи когда попаде, ја никогда не буду знал, на ктору часину имају готовити срдце... Потребне сут обреды.»

«Что јест то, обред?», запытал малы принц.

«То такоже јест нечто давно забыто», рекла лисица. «То јест то, что различаје једин день од всех других днѣв, једну часину од всех других часин. Јест на приклад такы обред у мојих ловцев. В четврток они танцујут с сельскыми девчетами. Затом четврток јест для мене чудны день! Ја могу ийти

на проходку аж до виноградника. Ако ли ловци бы танцевали когдоколи, все дни были бы једнакове, а ја никогда не имел бых одпуст.»

Тако малы принц одомашнил лисицу. И когда приближила се час разстанја...

«Ах!», рекла лисица, «ја буду плакати...»

«То јест твоја вина», рекл малы принц. «Ја ти никогда не желал јесм зло, але ты хтел јеси, же бых те одомашнил...»

«То правда», рекла лисица.

«Але ты будеш плакати!», рекл малы принц.

«То правда», рекла лисица.

«Значи, ты не јеси тым добыл ничто!»

«Јесм добыл», рекла лисица, «заради златој барвы жита.»

А потом он добавил:

«Иди јешче раз погледети на розы. Сегда будеш разумети, же твоја јест једина на свету. Когда вратиш се к мне простити се, ја подарѣу ти једну тајну.»

Малы принц пошел, же бы јешче раз погледел на розы.

«Вы совсем не јесте подобне мојей розе, вы не јесте јешче ничто», рекл јим. «Никто не одомашнил вас и вы не јесте одомашнили никого. Вы јесте таке, кака была моја лисица. Она была само обычна лисица, подобна сту тысячев других лисиц. Але ја из нѣј сделал јесм својего пријателѣа, а ныне она јест једина на свету.»

И розам было много срамно.

«Вы јесте красиве, але јесте праздне», продолжил он. «Не можно јест умрети дѣа вас. Очевидно, обычны проходник бы помыслил, же моја роза јест подобна вам. Але она једна јест дѣа мене важнејша од вас всех. Тому же ја ју подливал јесм. Тому же ја ју накрывал јесм стекленим колпаком. Тому же ја ју засланѣал јесм параваном. Тому же ја дѣа нѣј поубивал јесм гусенице (кrome двох, да бы были мотыли). Тому же ја ју слушал јесм, когда она жалила

се, или когда она хвалила се, или даже когда она молчала. Тому же она јест моја роза.»

И он вратио се к лисици.

«Сбогом...», рекао он.

«Сбогом», рекла лисица. «Вот моја тајна. Она јест много проста: добро види се једино срцем. Најглавније јест невидимо очам.»

«Најглавније јест невидимо очам», повторио мали принц, да би запаметио.

«Заради времена, кторо пожртвовао јеси својој рози, она јест ти тако драгоценна.»

«Заради времена, кторо пожртвовао јесм својој рози...», рекао принц, да би запаметио.

«Људи забыли ту истину», рекла лисица. «Але ти ју не забивај. Ты береш на себе одговорност за тих, кого јеси одомашнил. Ты јеси одговорны за своју розу...»

«Ја јесм одговорны за своју розу», повторио мали принц, да би запаметио.

«Добры день», рекл малы принц.

«Добры день», рекл железничны стрелочник.

«Что ты ту делајеш?», спытал малы принц.

«Ја сортују пасажеров по групах тысеча ексемпларов», рекл стрелочник.
«Одправјају влакы, ктори јих односет, раз на лево, раз на право.»

И једин јасно освечены влак-експрес, гремечи како гром, затресл стрелочникову будку.

«Много они спешет», рекл малы принц. «Что они ишчут?»

«Даже сам машиниста то не знаје», рекл стрелочник.

И в обратну страну прогремел другы освечены влак-експрес.

«Они уже врачајут се?», запытал малы принц...

«То не сут ти сами», рекл стрелочник. «Они разменьајут се.»

«Они не были задовольени тамо, кде были?»

«Чловек никогда не јест задовольены тамо, кде јест», рекл стрелочник.

И загремел гром третьего освеченого влака-экспреса.

«Они стигајут тых првых путников?», запытал малы принц.

«Они ничто не стигајут», рекл стрелочник. «Они спет тамо в вагонах, или седет и зевајут. Само дети притискајут нос в окна.»

«Само дети знајут, что ишчут», рекл малы принц. «Оне тратет своје време за куклу сошиту из онуч, и она јим ставаје много важна, а когда јим се ју одимаје, оне плачут...»

«Шчестливци», рекл стрелочник.

«Добры день», рекл малы принц.

«Добры день», рекл торговец, кторы продавал удоскональене пилульки гасече жеджу. Проголтајеш једну таку пилульке, а потом целы тыдень не хоче се уже пити.

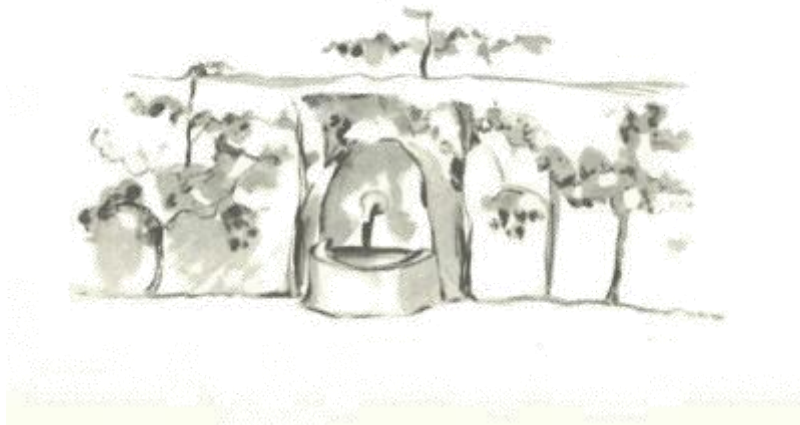
«Зачто то продавајеш?», спытал малы принц.

«То јест велика економија времена», рекл торговец. «Специалисти изчислили, же можно пошчедати петдесет три минуты в тыдњу.»

«А что делаје се с тыми петдесет треми минутами?»

«Чтоколи се хоче...»

«Когда бых ја имел утратити петдесет три минуты свободного времена», рекл си малы принц, «тогда бых совсем помало шел к извору свежеј воды.»

Был то уже осмы день од мојеј аварије в пустыњи, а слушајучи историју о трговцу изпил јесм последны голток својеґо запаса воды.

«Ах», рекл јесм малому принцу, «твоје возпомненја сут много красиве, але ја јешче не јесм поправил свој самолет, не имају уже что пити, и был бых шчестливы – ја такоже – ако могл бых идти совсем помало к извору свежеј воды!»

«Мој пријатель лисица...», рекл ми он.

«Мој драгы хлапче, не јест уже реч о лисици!»

«Зачто?»

«Зато, же будемо умирати од жедже...»

Он не следил моје разумованје и одговорил:

«Добро јест, ако человек имаје пријателя, даже когда јест близко смрти. Ја јесм много рад, же јесм имел лисицу за пријателя...»

«Он не имаје сведомост о опасности», рекл јесм к себе. «Он никогда не изкуси́л ни глад ни жеджу. Стачи му немножко солнца...»

Але он погледал на мене и одговорил на моју мысль:

«Мне такоже хоче се пити... Давај, ишчимо кладец...»

Уморъено махнул јесм руками: абсурдно јест искати кладец на слепо в безмерној пустыњи. Тым не менъе јесмо удали се в драгу.

Тако шли јесмо целе часины, молчечи, ноч настала и звезды се разсветлили. Видел јесм је како в сну, ибо имел јесм легку горечку од жедже. Слова малого принца танцевали в мојеј памети:

«Значи, ты такоже имајеш таку жеджу?», спытал јесм.

Але он не одговорил на моје питање. Просто ми рекл:

«Вода може быти добра и дльа срдца...»

Ја не јесм разумел јегов одговор, але молчал... Ја знал јесм много добро, же не треба го разпытывати.

Он был уморьены. Уседл. Ја уседл јесм поред нього. И после краткој хвилье молчанја он рекл:

«Звезды сут красиве, ради цвета, кторы се не види...»

Одговорил јесм: «Саморазумно». И ничто не говоречи гледал јесм на волны из песка, освечене луноју.

«Пустыньа јест красива», добавил он...

А то была правда. Ја всегда лубил јесм пустыньу. Человек седе на песочну дуну. Ничто не види. Ничто не слыши. А једнакоже в тишине свети се нечто...

«Знајеш ли, чему пустыньа јест красива?», рекл малы принц. «Тому, же негде она скрываје кладец...»

Изненада удивило ме разуменје, зачто песок лучи се тако тајенствено. Когда ја был јесм малы хлапец, жил јесм в старом дому. Једна легенда разказывала, же тамо был закопаны скарб. Очевидно никто го никогда не нашел, а може никто даже го не искал. Але он очаровывал целы тој дом. Мој дом глубоко в себе скрывал тајну...

«Да», рекл јесм к малому принцу. «все равно иде ли о дому, или о звездах, или о пустыньи: то, что надаваје јим красоты, јест невидимо!»

«Јесм рад», рекл он, «же ты јеси сугласны с мојеју лисицеју.»

Зато же малы принц успавал, ја взял јесм го на руки и удал се в дальшу драгу. Был јесм глубоко возволнованы. Издавало ми се, же ношу крехкы скарб. Издавало ми се даже, же немаје на Земји ничего крехшего. При лунном светлу гледал јесм на јегово бледо чело, на јегове затворьене очи, на космы јеговых власов, хвејуче се в ветру, и рекл си јесм: то, что ја виджу, јест само скорлупа. Најглавнејше јест невидимо...

Когда на јеговых полуотворьеных устах рысовал се легкы усмех, рекл јесм себе јешче: «Что возволнује ме тако глубоко в том спечем малом принцу, то јест јегова верност једному цвету, то јест образ розы, кторы жари се в ным

како пламень лампы, даже когда он спи...» И појел јесм, же он јест јешче крехши. Лампу треба добро хранити, ибо малы порыв ветра може ју погасити...

И, тако идучи, при зорњи јесм нашел кладец.

«Људи», река малы принц, «пхајут се в влакы-експрес, але сами уже не знајут, что ишчут. Они сут безпокојни и вртет се в кругах...»

И добавил:

«Без смысла...»

Кладец, кторы јесмо достигнули, не был подобны другим сахарским кладцам. Сахарске кладце были прости јамы изкопане в песку. Тутој изгледал како сельскы кладец. Але не было ту ниједного села и помыслил јесм, же снѹ.

«То јест странно», река јесм к малому принцу. «Все јест готово: коловрат, ведро и повраз...»

Он смејал се, доткнул повраз и начел размотати коловрат. И коловрат заскрипал како стары ветроуказатель, кторы долго не почул ветр.

«Слышиш?» река малы принц. «Јесмо пробудили кладец и он певаје...»

Не хтел јесм, же бы он уморил се:

«Нехај ја то сделају», рекл јесм, «тобе јест то премного тежко.»

Помало јесм изтегнул ведро до каменного краја кладца. Поставил јесм го равно. В мојих ушах даље звучило певање коловрата и в волнечеј јешче воде видел јесм држече сонце.

«Жеджны јесм за ту воду», рекл малы принц. «Дај ми напита се...»

И ја сразумел јесм, что он искал!

Ја поднесл јесм ведро до јеговых уст. Он пил с затворьеными очами. Было то добро како светочны день. Та вода уродила се из похода под звездами, из певања коловрата, из усилја мојих рук. Была она добра срдцу, како подарок. Когда јесм был малы хлапец, светло коледној јелкы, музика полночној мше, лагодност усмехов надавали целы блеск светочному подарку, кторы јесм достал.

«Људи у вас», рекл малы принц, «култивујут пет тысечев роз в једном саду... а не находет в ным то, что ишчут...»

«Не находет», одговорил јесм...

«Једнакоже то, что они ишчут, можно бы было најди в једној јединој розе или в голтку воды...»

«Саморазумно», рекл јесм.

И малы принц додал:

«Але очи сут слепе. Искати треба срдцем.»

Напил јесм се. Легко ми се дыхало. Песок при зорьи имаје колор меда. Вслед того колора меда такоже был јесм шчестливы. Чему затом имел јесм тако чутје жалъа...

«Ты повинен јеси додржати обечанје», рекл тихо малы принц, кторы снова уседл поред мене.

«Како обечанје?»

«Знајеш... намордник дльа мојеј овце... Ја јесм одговорны за тој цвет!»

Изтегнул јесм из кешени своје скице. Малы принц погледел на нье и рекл, смејучи се:

«Твоје баобабы, оне троху припоминајут капусту.»

«Ох!»

А ја был јесм тако грды из тых баобабов!

«А твоја лисица... јејне уши... оне троху изгледајут како рогы... и сут премного долге!»

И снова се засмејал.

«Ты јеси несправедливы, мој малы чловечку, ја не умел јесм рысовати ничто кроме затворьеных и отворьеных змиј боа.»

«Ох, буде добро», рекл он, «дети сразумејут.»

Затом нарысовал јесм намордник оловкоју. Когда му го подавал јесм, моје срдце се раздирало.

«Ты имајеш некоје планы, кторе ја не знају...»

Але он ми не одговорил и рекл:

«Знајеш ли, заутра минује год одкуд ја попадл јесм на Земју...»

После хвилъе молчанја, он јешче додал:

«Јесм попадл совсем близко одсуд.»

И почрвенел.

И снова, не разумејучи зашто, почувл јесм чудну тугу. Једнакоже једно пытанје впадло ми в главу:

«Значи, тогда ты не случајно јеси ту походил тако, совсем самотны, того пополдња когда мы јесмо спознали се осм дньев тому назад, тысеч миль од всих насельеных крајин! Ты јеси врачал се к месту, кде јеси спадл?»

Малы принц почрвенел јешче болье. Колебајучи се, ја добавил јесм:

«Може заради годишнице?»

Малы принц почрвенел снова. Он никогда не одговарьал на пытанја, але ако человек почрвеньаје, то значи „да“, правда ли?

«Ах!», рекл јесм му, «ја боју се...»

Але он ми одговори:

«Сегда пора ти работати. Ты повинен јеси вратити се к својеј машине. Ја буду чекати тебе ту. Врати се заутра вечером...»

Але не јесм се успокојил. Возпомнел јесм лисицу. Ако дајеш одомашнити се, ризикујеш, же потом будеш троху плакати...

Недалеко од кладца были развалины старој каменној стени. Когда на други вечер врачал се јесм од работы, издалека увидел јесм, же малы принц седи на крају стени с спушчеными ногами. И услышал јесм, како говори:

«Затом ты не паметајеш?», рекл. «То не было точно ту!»

Несумненно некој ины глас му одговорил, тому же он одрекл:

«Да, да! То јест тојже день, але то не јест то место...»

Ја шел јесм даље к стене. Постојанно ни видел ни слышал јесм никого. Але малы принц снова одговорил тому некому:

«Очевидно. Ты увидиш, кде начинајут се моје следы в песку. Треба једино, же быс чекал ме тамо. Ја буду днес в ноци...»

Был јесм уже двадесет метров од стени, але јешче не видел јесм никого.

После хвиле молчанја малы принц снова рекл:

«Имајеш ли добры јад? Јеси ли уверьены, же не буду долго трпети?»

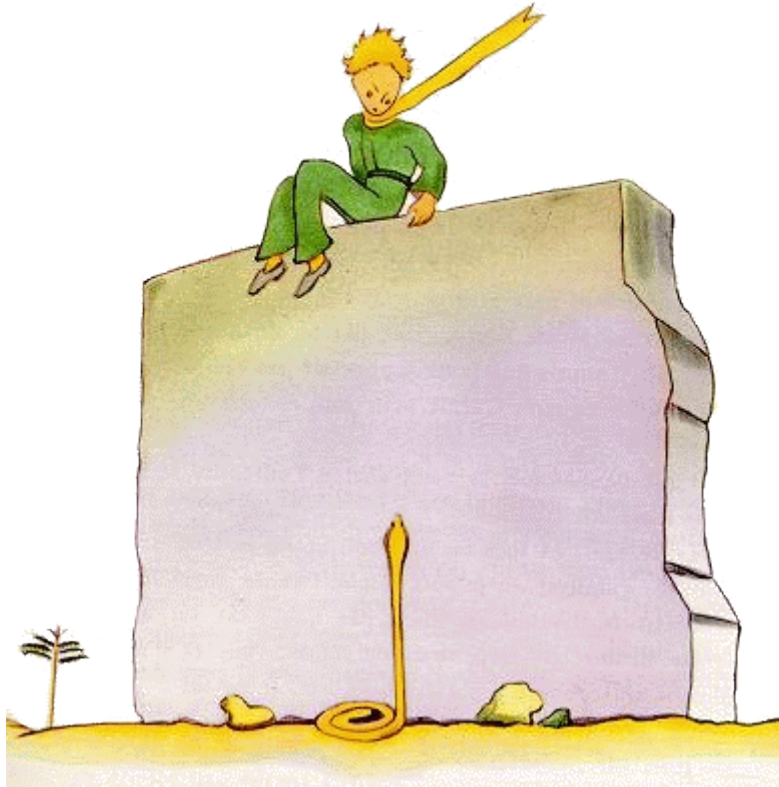
Ја станул јесм, моје срдце раздирало се, але јешче ничто не разумел јесм.

«А сејчас иди...», рекл, «ја хочу слезти!»

Тогда јесм опустил очи к подножју стени и подскочил! Тамо, обрачена к малому принцу, была једна из тых жолтых змиј, кторе убивајут чловека за тридесет секунд. Подбегл јесм, гребучи в кешени по револвер, але на шум мојих кроков змија тихо заползла по песку, како умирајучи водоток, и без великого спеха, с легко метальным звуком, послизнула се между каменье.

Добегл јесм до стени точно в часу, же бых схватил својего малого принца в руки, бледого како снег.

«Что то имаје значити? Ты сегда уже разговарьяјеш с змијами?!»

Развезал му јесм златы шалик, кторы всегда носил. Навлажил јесм му слепоочнице и дал му пити. И сејчас уже не смел јесм го о ничем пытати. Он погледал на мене много тежко и обвил моју шију рукама. Чул јесм, же срдце му бије како пострельеној, умирајучеј птици.

Он рекл:

«Јесм рад, же нашел јеси, какы был проблем с твојеју машиноју. Сегда можеш вратити се до дома...»

«Одкуда знајеш то?»

Точно пришел был јесм сказати му, же вопреки всим очекуванјам моја работа се успела!

Он ничто не одговорил на моје пытанје, але додал:

«И ја днес врачају се до дома...»

А потом, смутно:

«То јест много даље... и много теже...»

Јасно чул јесм, же деје се нешто необычно. Стискал јесм го в наручју како мало дете, а једнакоже ми издавало се, же он прослизгаје се из мојих рук, просто в пропаст, а ја ничто не могу учинити, да бых го задржал...

Јегов поглед был сериозны, изгубјены негде в дальу.

«Имају твоју овцу. И имају крабку дља овце. И имају намордник...»

И усмехнул се смутно.

Долго јесм чекал. Чул јесм, же он помало врачаје се к себе:

«Мој малы, ты бојиш се...»

Он бојал се, очевидно! Але тихо засмејал се:

«Днес вечером буду бојати се јешче много болье...»

Поновно замразило ме предчутје нечего непоправимого. И знал јесм, же не могу снести мысль, же бых никогда уже не услышал тој смех. Дља мене он был како водоскок в пустыњи.

«Мој малы, ја хочу јешче слушати како смејеш се...»

Але он рекл:

«Днес ночју буде једин год... Моја звезда буде находити се точно над местом, камо јесм попадл једин год тому назад...»

«Мој малы, то јест једино злы сон, правда ли? Та хисторија о змији и сустречи и звезде...»

Але он не одговорил на моје питање. Рекл:

«То, что јест важно, то не види се очами...»

«Саморазумно...»

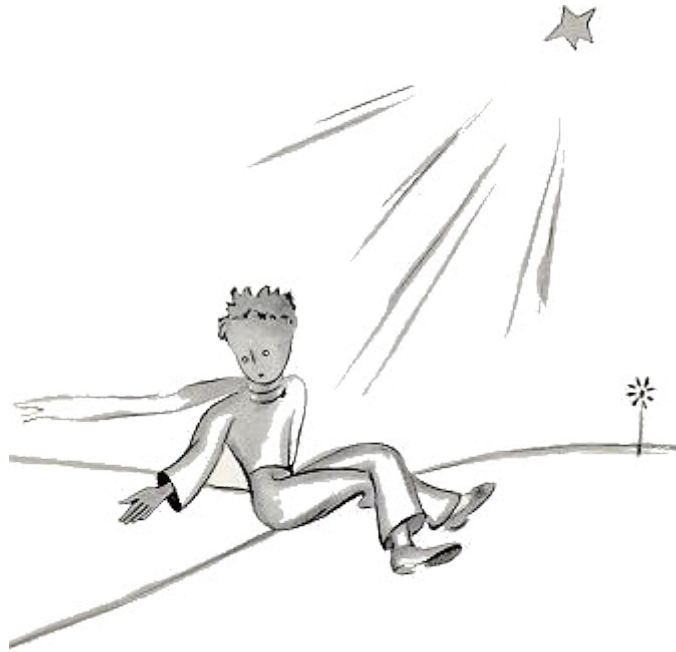
«То јест како с цветом. Ако лубиш цвет, кторы находи се на некојей звезде, како сладко јест ночју гледати на небо. Все звезды сут полне цветов.»

«Саморазумно...»

«То јест како с водоју. Та, ктору ты јеси дал ми напита се, была како музика. Помниш... Была тако добра.»

«Саморазумно...»

«Ночју будеш гледати на звезды. У мене все јест премного мало, да бых могл ти показати, кде находи се моја. Тако јест лепје. Дља тебе моја звезда буде једна из звезд. Затом будеш лубити гледати на все звезды... Все оне будут твоје пријателькы. И ја хочу јешче подарити ти нешто...»

Он снова засмејал се.

«Ах! Мој малы, мој малы, како ја лубју, когда ты смејеш се!»

«И точно то буде мој подарок... То буде како с водоју...»

«Что тым хочеш сказати?»

«Звезды сут различне дља разных лубдиј. Дља једных, ктори путујут, звезды сут проводники. Дља других, оне сут само мале светилка. Дља иных, ктори сут учени, оне сут проблемы. Дља мојего бизнесмена оне были злато. Але все те звезды молчет. Ты, ты будеш имети звезды, како никто не имаје...»

«Что тым хочеш сказати?»

«Когда будеш ночју гледати на небо, ја буду жити на једној из ных, ја буду смејати се на једној из ных. Затом дља тебе то буде, како бы все звезды смејали се. Ты, и само ты, будеш имети звезды, кторе умејут смејати се!»

И он снова засмејал се.

«И когда утешиш се (наконец человек всегда утешае се), будешь рад, же јеси ме знал. Ты всегда будешь мој пријатељ. Будешь имети охоту смејати се заједно с мноју. И будешь понекогда отворити окно, тако дља пријетности... И твоји пријатељи будут дивити се, ако смејеш се гледајучи на небо. Тогда ты јим скажеш: „Да, ја всегда смеју се, когда виджу звезды!“ А они помыслет, же ты обезумел јеси. То буде злостны трик, кторы ја играл јесм с тобоју...»

И снова засмејал се.

«То буде како бых, вместо звезд, јесм ти дал множество маленьких звоночков, кторе умејут смејати се...»

И снова засмејал се. Потом стал серьезны:

«Днес ночју... знајеш... не пријди.»

«Ја не оставју тебе.»

«Буду изгледати како бых имел боль... буду троху изгледати, како бых умираю. Тако то бываје. Не пријди позирати то, то немаје смысла...»

«Ја не оставју тебе.»

Але он непокојил се.

«Ја ти говорю... такоже заради змије. Не треба, же бы она те укуснула... Змије сут зле. Могут укуснути некого дља самој пријетности...»

«Ја не оставју тебе.»

Але нешто го успокојило:

«То јест правда, же јим не стачи јад, да бы укуснули други раз...»

Тој ноци не увидел јесм, когда он удал се в драгу. Он изникнул безшумно. Когда наконец успел јесм го догнати, он ходил решительным, брзым кроком. Рекл ми само:

«Ах! Јеси ту...»

И взял ме за руку. Але он јешче тревожил се:

«Грешиш. Буде ти тежко. Буду изгледати како мртвы и то не буде правда...»

Ја молчал јесм.

«Разумејеш. То јест премного далеко. Ја не могу взети с собоју то тело. Оно јест премного тежко.»

Ја молчал јесм.

«Але оно буде како стара опушчена лушчина. В старых лушчинах немаје ничего смутного...»

Ја молчал.

Он се троху обезхрабрил. Једнакоже сделал јешче једно усилије:

«Знајеш ли, буде лепо. Ја такоже буду гледати на звезды. Все звезды будут кладце с зарджавелым коловратом. Все звезды будут давати ми пити...»

Ја молчал.

«То буде тако забавно! Ты будеш имети петсто миллионов маленьких звончков, а ја буду имети петсто миллионов изворов...»

И он такоже замолкл, ибо плакал...

«То јест ту. Дај ми делати једин крок самому.»

И он уседл, тому же бојал се. Потом јешче рекл:

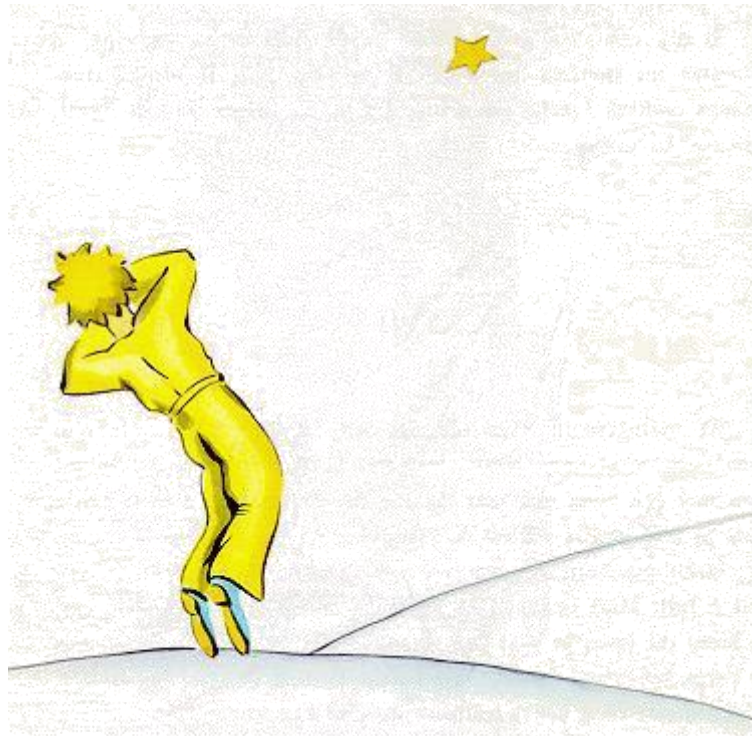
«Знајеш ли... моја роза... јесм за нју одговорны! А она јест тако слаба! И она јест тако наивна. Она имаје толико четири жалостне трны, кторе имајут ју заштитити против целому свету...»

Ја такоже седл јесм, ибо не могл уже стојати. Он рекл:

«Вот... То јест все...»

Повагал се јешче троху и потом встал. И сделал само једин крок. Ја не могл јесм двигати се.

Заблескнула једна жолта молња при јеговој ноге. Хвилбу он стојал недвижно. Не изкрикнул. И помало упадл, како падаје древо. Без звука, ибо все звуку глушил песок.

А нине очевидно минуло уже шест лет... Ја јешче никогда не разказал јесм ову хисторију. Когда се врнул јесм, моји товариши много радовали се, же видет ме живого. Ја был јесм смутны, але рекл јим: «То јест од уморьенја...»

Сегда троху јесм се утешил. Значи... не совсем. Але ја знају добро, же он врнул се на своју планету, зато же при зорьи не нашел јесм јегово тело. То не было тако тежко тело... А ночју ја лубју слушати звезды. Оне сут како петсто милионов малых звоночков...

Але деје се нечто надобычајно. Когда ја рысовал јесм малому принцу намордник, забыл јесм додати кожены ремень! Он никогда не буде могл го надети на овци. Затом пытају себе: «Что деје се на јеговој планете? Може быти, же овца уже сјела розу...»

Понекогда ја говорју себе: «Исто не! Малы принц накрываје ју всакој ночи стекленным колпаком и добро стреже своју овцу...» Тогда јесм шчестливы. И все звезды тихо усмехајут се.

Понекогда ја говорју себе: «Скорее или позднее человек бываје разсејаны, и то стачи! Некојего вечера он забыл о колпаку, или овца излезла безшумно в ночи...» И тогда мале звоночки пременяјут се в солзы!...

То јест велика загадка. Дља вас, ктори такоже лубет малого принца, како и дља мене, ничто в всесвету не јест равноко, ако ли негде, неизвестно где, једна овца, ктору не знајемо, сјела једну розу, да или не...

Погледајте на небо. Пытајте се: сјела ли та овца ту розу или не? И увидите, како все пременяје се...

И никогда ниједин дорастлы не буде разумети, же то јест тако важно!

Ово јест дља мене најкрасивејши и најсмутнејши крајовид на свету. То јест тојже сам крајовид како на попередњеј страници, але нарысовал јесм го јешче

раз, же бысте лепје го увидели. Ово јест то место, кде малы принц појавил се на земји, а потом изникнул:

Пригледајте се уважно на тој крајовид, же бысте го исто познали, когда једного дња будете путовати по африканској пустынји. И ако вам случи се тамо проходите, умољају вас, не спешите се и почекајте троху под звездоју! Ако подиде к вам дете, ако оно буде смејати се, ако оно буде имети злате власы, ако оно не буде одговарјати на питања, вы можете загадати, кто то јест. Тогда, прощу вас, будите милосрдни и не оставите ме тако смутного: напишите мне брзо, же он се врнул...